

Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра англійської філології та перекладу

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

спеціальність: 035 Філологія
спеціалізація: 035.04 Германські мови і літератури (переклад включно).
освітня програма: Переклад

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Інститут філології

2016 – 2017 навчальний рік

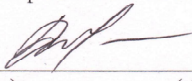
Робоча програма з дисципліни «Вступ до спеціальності» на 1 курсі для студентів за освітньою програмою: Переклад, 2016 р. – 24 с.

Розробники: Стріха М.В., доктор фіз.-мат. н., с.н.с., Козачук А.М., старший викладач кафедри англійської філології та перекладу

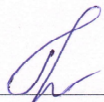
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри англійської філології та перекладу

Протокол №1 від “30” серпня 2016 року

Завідувач кафедри англійської філології та перекладу

 (Якуба В.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Структура програми типова. Години відповідають робочому навчальному плану. Заступник директора з науково - методичної та навчальної роботи

 Заяць Л. І.
(підпис)

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	6
I. Опис предмета навчальної дисципліни	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни	7
III. Програма	8
<i>Змістовий модуль I. Загальні відомості про переклад і перекладознавство</i>	<i>8</i>
<i>Змістовий модуль II. Історія перекладу</i>	<i>10</i>
<i>Змістовий модуль III. Основи майстерності перекладача</i>	<i>12</i>
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Вступ до спеціальності»	13
V. Плани семінарських та практичних занять	14
VI. Завдання для самостійної роботи	17
VII. Система поточного та підсумкового контролю	19
VIII. Методи навчання	21
IX. Методичне забезпечення	21
X. Список питань для самоперевірки	22
XI. Рекомендована література	24

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Вступ до спеціальності «Переклад»» є нормативним документом КУ імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою англійської філології та перекладу на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану для всіх спеціальностей денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які бакалаврант повинен опанувати відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Вступ до спеціальності «Переклад»», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Курс «Вступ до спеціальності «Переклад»» є складовою частиною дисциплін філологічного циклу нормативного блоку. Його вивчення передбачає розв'язання низки *завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації*, зокрема: опанування системою знань про закономірності процесу перекладання, різні види перекладу, основи теорії та історії перекладу.

Мета курсу – розкрити теоретичні основи перекладацької праці, ознайомити з основними компонентами фахової перекладацької майстерності для різних видів перекладу

Завдання курсу:

- аналіз різних видів перекладацької діяльності;
- ознайомлення з основними теоретичними ідеями сучасного перекладознавства та з історією перекладу в світі та в Україні;
- формування основних професійних навичок перекладацької майстерності.

У процесі вивчення курсу важливо зосередити увагу на *засвоєнні знань* із таких питань: переклад як міжмовна і міжкультурна комунікація, історія розвитку перекладу в Україні та світі, загальні основи перекладацької майстерності на базі розв'язання складних практичних проблем перекладу провідними перекладачами минулого й сучасності.

Під час семінарських занять та індивідуальної роботи студенти *набувають*

уміння та навички, використовуючи які, повинні:

1. Розрізняти тексти різних стилів перекладу: офіційно-ділові, інформаційні, наукові, художні, та формувати щодо них окремі перекладацькі стратегії.
2. Набути базових навичок аналізу текстів для перекладу на основі теорії міжкультурної комунікації, з урахуванням культурної ситуації створення «тексту-джерела».
3. Вичленовувати основні елементи тексту-«джерела», які мають бути відтворені засобами цільової мови (української) та пропонувати способи їх відтворення.
4. Отримати навички розв'язання «складних проблем» перекладу (відтворення реалій, фразеологізмів, імен, у т.ч. значущих, афористичних висловлювань тощо).
5. Усвідомити значення перекладу в системі сучасної національної культури.
6. Розуміти функції перекладу в сучасному світі: комунікативну, когнітивну, креативну.
7. Уявляти напрямки професійної діяльності, у яких знаходить застосування праця перекладачів у сьогоденній Україні, та готувати себе до роботи за одним (кількома) з цих напрямків.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 90 год., із них 28 год. – лекції, 28 год. – семінарські заняття, 8 год. – контрольні модульні, 26 год. – самостійна робота.

Вивчення навчальної дисципліни "Вступ до спеціальності «Переклад»" завершується складанням заліку.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: форми та закони правильного мислення в практиці міркувань

Курс:	Спеціальність, спеціалізація, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>4 кредити</i> Змістові модулі: <i>3 модулі</i> Загальний обсяг дисципліни (години): <i>120 годин</i> Тижневих годин: <i>4 години</i>	спеціальність: 035 Філологія спеціалізація: 035.04 Германські мови і літератури (переклад включно). освітня програма: Переклад Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Нормативна Рік підготовки: <i>1.</i> Семестр: <i>1.</i> Аудиторні заняття: <i>56 годин, з них:</i> Лекції (теоретична підготовка): <i>28 годин</i> Семінарські заняття: <i>28 годин</i> Самостійна робота: <i>56 годин</i> Модульний контроль: <i>8 годин</i> Вид контролю: <i>контрольні, залік (ПМК)</i>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин					
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовий модуль I. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ПЕРЕКЛАД І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО							
1.	Вступ. Загальні відомості про переклад.		10	6	4	10	
2-3.	Функції перекладу в сучасному світі. Перекладознавство – наука про переклад.		10	6	4	10	
Разом		30	22	12	8	20	2
Змістовий модуль II. ІСТОРІЯ ПЕРЕКЛАДУ							
4.	Історія перекладу в світі		10	6	4	10	
5-7.	Історія українського перекладу		10	6	4	10	
Разом		30	22	12	8	20	2
Змістовий модуль III. ОСНОВИ МАЙСТЕРНОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧА							
8.	Основи майстерності перекладача		16	4	12	16	
Разом		30	20	4	12	16	4
Разом за навчальним планом		120	56	28	28	56	8

III. ПРОГРАМА

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПЕРЕКЛАД»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ПЕРЕКЛАД І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Лекції 1-3. Переклад. Потреба перекладу. Типи й види перекладу. (6 год.)

Переклад – у загальному визначенні «збереження змісту повідомлення при зміні його мовної форми». Переклад як міжмовна і міжкультурна комунікація.

Необхідність перекладу зумовлює існування на Землі тисяч різних мов.

Люди розмовляють 5-6-ма тисячами мов. Більшість з них – малочисельні. 2/3 з 7 млрд. землян розмовляє однією з 40 найпоширеніших мов. Українська з її 42-47 млн. носіїв – на 22-27 місці.

Мови ООН та ЄС. Міжнародні та регіональні мови.

Види перекладу.

Найдавніший вид перекладу – **усний**. Сьогодні **усний** переклад існує як:

- синхронний (переклад конференцій, виступів політичних лідерів тощо);

- послідовний.

Письмовий переклад:

- офіційно-ділових документів (потрібна насамперед текстуальна точність «слово в слово»);

- інформаційних повідомлень та публіцистики;

- наукових текстів (найбільші проблеми – термінологічні, бо сучасна наука щодня продукує нові терміни, і перекладач зобов'язаний ставати співтворцем цих термінів);

- художніх творів. Особливості художнього перекладу. Необхідність відтворення змісту й художньої форми тексту.

У середині XX століття виник **автоматизований (комп'ютерний)** переклад.

Де працюють українські перекладачі в Україні.

Основні поняття теми: переклад як комунікація. Усний та письмовий переклад. Переклад офіційно-ділових, інформаційних, наукових, художніх текстів.

Лекції 4-6. Функції перекладу в сучасному світі (6 год.)

Функції перекладу в сучасному світі:

1. Комунікативна функція перекладу.
2. Когнітивна (пізнавальна) функція перекладу.
3. Креативна (творча) функція перекладу.

Приклади.

Перекладознавство – наука про переклад - у другій половині XX ст. остаточно сформувалося в окрему науку з власним предметом дослідження і власною методологією.

Перекладознавство поділяється на низку галузей:

Загальна теорія перекладу.

Часткова теорія перекладу.

Стильові теорії перекладу узагальнюють практику перекладу, що належить до певного функціонального стилю. До них належать теорія перекладу офіційно-ділових, інформаційно-публіцистичних, наукових текстів. Найрозвиненішою є теорія художнього перекладу. Ця галузь перекладознавства аналізує особливості творчого процесу художнього перекладу, виробляє критерії оцінювання перекладів та рекомендації щодо їхнього вдосконалення.

З теорією художнього перекладу тісно пов'язана його історія. Без історії неможлива побудова теорії перекладу. В рамках історії перекладу досліджують не лише взаємозв'язки перекладної літератури з оригінальною, але й зв'язок перекладу із загальною соціокультурною ситуацією.

В останні два десятиліття відбувся «культурний поворот» у теорії художнього перекладу. Прийшло усвідомлення, що перекладачі діють насамперед в інтересах культури, для якої перекладають, а не заради тексту-джерела чи культури-джерела. При цьому під «культурою» широко розуміють увесь спосіб життя певної спільноти, з її нормами, конвенціями, ідеологією та цінностями.

Критика перекладу покликана давати обґрунтовану оцінку нових перекладів, послуговуючись висновками теорії.

Галузі теорії перекладу тісно пов'язані з іншими науковими дисциплінами. Загальна і часткові теорії перекладу спираються на лексикологію і граматику (в основі часткових теорій перекладу лежать порівняльна граматика і лексикологія двох мов). Натомість теорія художнього перекладу, як уже говорилося, пов'язана не лише з лексикологією, але й з літературознавством, історією культури, соціальною історією.

Серед галузей лексикології до теорії художнього перекладу найближче підступає стилістика художнього мовлення. Велике значення має зв'язок цієї теорії з теорією літератури, а у випадку поетичного перекладу – також з

теорією вірша.

Відтак, беручись до практичної роботи, перекладач-практик в ідеалі має спиратися на солідний багаж теоретичних знань. Він мусить знати історичний і культурний контекст, вміти проаналізувати структуру (саме вона дозволяє зрозуміти значення окремих художніх образів) і мову художнього твору. Отже, перекладач-практик мусить бути водночас і лінгвістом, і літературознавцем, і знавцем історії культури.

Основні поняття теми: Функції перекладу. Перекладознавство і його галузі. Зв'язок перекладознавства з іншими науковими дисциплінами.

Семінари 1-4. Основні відомості про переклад і перекладознавство.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

ІСТОРІЯ ПЕРЕКЛАДУ В СВІТІ ТА В УКРАЇНІ

Лекції 7-9. ІСТОРІЯ ПЕРЕКЛАДУ В СВІТІ – КОРОТКИЙ ОГЛЯД (6 год.)

Переклад і перекладачів згадано вже в першій книзі Старого Заповіту – «Книзі буття».

В епоху античності системно здійснювали переклади творів античної літератури письменники Давнього Риму III-I ст. до н.е. Уже тоді Цицерон опонував концепції буквалістичного, дослівного перекладу, згідно з якою потрібно знайти відповідник кожного окремого слова оригіналу й розташувати їх у тому ж порядку, що в оригіналі.

Переклади: Біблії: «Септуагінта» (грецькою) та «Вульгата» (латиною).

Переклади арабів.

Роджер Бекон, Ніклас фон Віле, Джон Вікліф як теоретики й практики перекладу. Мартін Лютер як перекладач Біблії (1539, 1545). Англійська «Біблія короля Джеймса» 1611 року), польська контрреформаційна «Біблія Леополіта» 1561 р.

Етьєн Доле (1509-1546) та його п'ять головних принципів перекладу.

Переклад у Європі доби класицизму – «виправлення» оригіналів і «причісування» їх під нові естетичні критерії.

Романтизм і повернення до «вірного» перекладу, який має відтворювати справжні, лише йому притаманні барви й риси чужоземного оригіналу, його дух і природу його поетичної манери. Гердер, Гете, А.Шлегель Ф.Шлегель як теоретики й практики перекладу.

Польський переклад: А.Міцкевич, Ю.Тувім, С.Баранчак.

Російський переклад: Василь Жуковський, Микола Гнедич (або Гнідич),

Валерій Брюсов, Микола Гумільов, Михайло Лозинський, Борис Пастернак.

Російське перекладознавство: Корній Чуковський. Боротьба з буквализмом і «вільним» перекладом.

Художній переклад доби постмодернізму.

Основні поняття теми: Античність, середньовіччя, Відродження, бароко, класицизм, романтизм. Буквалістичний і «вільний» переклад. Принципи перекладання.

Лекції 10-12. Короткий огляд історії українського перекладу (6 год.)

Переклади княжої доби: сакральна література, світські тексти.

Переклади доби бароко. Пересопницьке Євангеліє. І.Величковський.

«Енеїда» Котляревського як вільний переспів поеми Вергілія.

Переклади українських «романтиків»: П.Гулак-Артемівський, Л.Боровиковський, Є.Гребінка. Проблема «зниження» стилю й фольклоризації перекладів.

Т.Шевченко як перекладач псалмів.

П.Куліш як перекладач і теоретик перекладу.

Культурницька й націєтворча програма українських перекладачів. Валуєвська та Емська заборони, їхня скерованість проти українського перекладу.

М.Старицький і його перекладацька діяльність.

Переклади межі XIX – XX ст.: І.Франко, Леся Українка, Б.Грінченко і його родина (Марія Загірна, Настя Грінченко), П.Грабовський, В.Самійленко.

Переклад і суспільно-політичні процеси початку XX ст. «Розстріляне Відродження» і місце перекладу.

Українські «неокласики»: М.Зеров, М.Рильський, П.Филипович, М.Драй-Хмара, Ю.Клен.

Репресії 1930-х рр. Намагання штучно наблизити українську мову до російської.

Перекладацькі проекти 1950-60-х рр. Переклади М.Бажана, В.Мисика, Бориса Тена, Г.Кочура, М.Лукаша.

Репресії проти перекладу в 1970-ті рр.

Нові обрії українського перекладу після 1991 року. Проблеми, викликані ринковими реаліями.

Основні поняття теми: Переклад і розвиток української мови. Переклад і націєтворення. Засвоєння багатств світової культури засобами української

МОВИ.

Семінари 5-8. Історія перекладу: основні тенденції та постаті.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

ОСНОВИ МАЙСТЕРНОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧА

Лекції 13-14. Основи майстерності перекладача (4 год.)

Основні вимоги до перекладача: досконале знання іноземної мови; блискуче знання рідної мови; широка загальна освіченість, ґрунтовна теоретична підготовка.

Проблеми перекладу фразеологізмів, імен, реалій.

Проблема відтворення в перекладі стилю оригіналу.

Відтворення «часової дистанції» до оригіналу.

Основні поняття теми: Переклад фразеологізмів, імен, реалій. Стилiстична вiдповiднiсть.

Семінари 9-14. Окремі складні випадки перекладацької практики.

IV. Навчально-методична карта дисципліни: «Вступ до спеціальності «Переклад»»

I курс, I семестр

Загальна кількість годин: 90, з них: Лекції (теоретична підготовка): 28 годин; Семінарські заняття: 28 годин;

Самостійна робота: 24 години; Модульний контроль: 8 годин; залік: 2 год.

Модулі	І модуль				ІІ модуль					ІІІ модуль				
Назва модуля	Загальні відомості про переклад і перекладознавство				Історія перекладу					Основи майстерності перекладача				
Кількість балів за модуль	80				80					98				
Лекції	1-3	4-6			7-9		10	11-12		13-14				
Семінари			1-2	3-4		5-6			7-8		9	10-11	12	13-14
Дати														
Теми лекцій і практичних занять	Вступ. Загальні відомості про переклад (3 бали).	Функції перекладу сучасному світі (3 бали).	Перекладознавство – наука про переклад (22 бали).	Основні поняття: (22 бали)	Історія перекладу в світі (3 бали).	Історія українського перекладу: княжа доба, бвроко (22 бали)	Історія українського перекладу: XIX ст. (1 бал).	Історія українського перекладу: XX-поч.XXI ст. (2 бали).	Історія перекладу: (22 бали)	Основи майстерності перекладача (2 бали).	Основи майстерності перекладача: (11 балів)	Основи майстерності перекладача: (22 бали)	Основи майстерності перекладача: (11 балів)	Основи майстерності перекладача: (22 бали)
Самостійна робота	Табл. 6.1 (5 балів)				Табл. 6.1 (5 балів)					Табл. 6.1 (5 балів)				
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)				Модульна контрольна робота 2 (25 балів)					Модульна контрольна робота 3 (25 балів)				
Підсумковий контроль	ПМК													

Загальна кількість балів: 258

Коефіцієнт рейтингового оцінювання: $\frac{1}{2,58}$

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ПЕРЕКЛАД І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Семінари 1-2. Основні відомості про переклад і перекладознавство. (4 год.)

План занять

- I. Теоретична частина. Повторення матеріалу лекцій 1-3.
- II. Перевірка виконання самостійної роботи (поточна контрольна).

Рекомендована література

- 1. В.В.Коптілов. Теорія і практика перекладу. Навчальний посібник. Київ: «Юніверс», 2003. – 280 с.
- 2. Олександр Чередниченко. Про мову і переклад. Київ: «Либідь», 2007. – 248 с.
- 3. В.С.Виноградов. Перевод. Общие и лексические вопросы. Москва: «Университет», 2004. – 240 с.
- 4. Анна Лилова. Введение в общую теорию перевода. Москва: «Высшая школа», 1985. – 256 с.

Семінари 3-4. Перекладознавство – наука про переклад (4 год.)

План заняття

- I. Теоретична частина. Повторення матеріалу лекцій 4-6.
- II. Перевірка виконання самостійної роботи (поточна контрольна).

Рекомендована література

- 1. В.В.Коптілов. Теорія і практика перекладу. Навчальний посібник. Київ: «Юніверс», 2003. – 280 с.
- 2. Олександр Чередниченко. Про мову і переклад. Київ: «Либідь», 2007. – 248 с.
- 3. В.С.Виноградов. Перевод. Общие и лексические вопросы. Москва: «Университет», 2004. – 240 с.
- 4. Анна Лилова. Введение в общую теорию перевода. Москва: «Высшая

школа», 1985. – 256 с.

Змістовий модуль II

ІСТОРІЯ ПЕРЕКЛАДУ

Семінари 5-6. Історія перекладу: основні тенденції та постаті (4 год.)

План заняття

- I. Теоретична частина. Повторення матеріалу лекцій 7-9.
- II. Перевірка виконання самостійної роботи. Поточна контрольна робота.

Рекомендована література

1. В.В.Коптілов. Теорія і практика перекладу. Навчальний посібник. Київ: «Юніверс», 2003. – 280 с.
2. Марина Новикова. Міфи та місія. Київ: «Дух і літера», 2005. – 432 с.
3. Максим Стріха. Український художній переклад: між літературою і націєтворенням. Київ: «Факт», 2006. – 344 с.
4. Корней Чуковский. Высокое искусство. Москва: «Советский писатель», 1968. – 384 с. (Книга доступна в інтернеті за адресою: <http://knogosite.ru/62162-vysokoe-iskusstvo-chukovskij-kornej.html>)
5. В.С.Виноградов. Перевод. Общие и лексические вопросы. Москва: «Университет», 2004. – 240 с.
6. Т.Є.Некряч, В.П.Чала. Через терни до зірок: труднощі перекладу художніх творів. Вінниця: «Нова книга», 2008. – 196 с.

Семінари 7-8. Короткий огляд історії українського перекладу (4 год.)

План заняття

- I. Теоретична частина. Повторення матеріалу лекцій 10-12.
- II. Перевірка виконання самостійної роботи. Поточна контрольна робота.

Рекомендована література

1. В.В.Коптілов. Теорія і практика перекладу. Навчальний посібник. Київ: «Юніверс», 2003. – 280 с.
2. Марина Новикова. Міфи та місія. Київ: «Дух і літера», 2005. – 432 с.
3. Максим Стріха. Український художній переклад: між літературою і націєтворенням. Київ: «Факт», 2006. – 344 с.
4. Корней Чуковский. Высокое искусство. Москва: «Советский писатель», 1968. – 384 с. (Книга доступна в інтернеті за адресою: <http://knogosite.ru/62162-vysokoe-iskusstvo-chukovskij-kornej.html>)

5. В.С.Виноградов. Перевод. Общие и лексические вопросы. Москва: «Университет», 2004. – 240 с.
6. Т.Є.Некряч, В.П.Чала. Через терни до зірок: труднощі перекладу художніх творів. Вінниця: «Нова книга», 2008. – 196 с.

Змістовий модуль III

ОСНОВИ МАЙСТЕРНОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧА

Семінари 9-14.

Тема: Окремі складні випадки перекладацької практики (12 год.)

Плани занять

- I. Теоретична частина. Повторення матеріалу лекцій 13-14.
- II. Практичний розгляд способів вирішення складних випадків перекладацької практики визначними перекладачами минулого і сьогодення:
 - Небезпека словникових помилок.
 - Переклад фразеологізмів.
 - Множинність стратегій перекладу реалій.
 - Передача чужомовних імен та прізвищ. «Значущі» імена і способи їх відтворення.
 - Багатство мови й стиль перекладача
 - Проблеми, пов'язані з трансформацією граматичного роду при переході від мови-джерела до цільової мови.
 - Відтворення звукопису оригіналу.
 - Відтворення афористичного вислову.
 - Відтворення в перекладі часової відстані.

Рекомендована література

1. В.В.Коптілов. Теорія і практика перекладу. Навчальний посібник. Київ: «Юніверс», 2003. – 280 с.
2. Олександр Чередниченко. Про мову і переклад. Київ: «Либідь», 2007. – 248 с.
3. Роксолана Зорівчак. «Боліти болем слова нашого». Поради мовознавця. Тернопіль: «Мандрівець», 2008. - 174 с.
4. Корней Чуковский. Высокое искусство. Москва: «Советский писатель», 1968. – 384 с. (Книга доступна в інтернеті за адресою: <http://knogosite.ru/62162-vysokoe-iskusstvo-chukovskij-kornej.html>)
5. Т.Є.Некряч, В.П.Чала. Через терни до зірок: труднощі перекладу художніх творів. Вінниця: «Нова книга», 2008. – 196 с.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль І.

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ПРО ПЕРЕКЛАД І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО (8 год.)

1. Проаналізувати специфіку основних видів усного і письмового перекладу. Окрему увагу звернути на специфіку художнього перекладу. Спробувати сформулювати критерії адекватності художнього перекладу.
2. Проаналізувати структуру дисципліни «Перекладознавство» та її зв'язок з іншими науками. Звернути увагу на поняття «культурний поворот» у перекладознавстві.
3. Проаналізувати (на конкретних прикладах) функції перекладу: комунікативну, когнітивну, креативну.

Змістовий модуль ІІ.

ІСТОРІЯ ПЕРЕКЛАДУ (8 год.)

1. Проаналізувати, яким чином змінювалися вимоги до перекладу в різні історичні епохи. Які переклади вважалися еталонними за доби класицизму і романтизму. Чому?
2. Проаналізувати, яку роль відіграв український художній переклад в історії української культури та для розвитку української літературної мови.

Змістовий модуль ІІІ.

ОСНОВИ МАЙСТЕРНОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧА (8 год.)

1. Проаналізувати основні способи перекладу реалій.
2. Проаналізувати способи передачі чужомовних імен та прізвищ.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл. 6.1.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль І. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ПРО ПЕРЕКЛАД І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО		
Визначення перекладу. Переклад як міжмовна і міжкультурна комунікація.	ПМК	5
Змістовий модуль ІІ. ІСТОРІЯ ПЕРЕКЛАДУ		
Переклад і суспільно-політичні процеси початку ХХ ст. «Розстріляне Відродження» і місце перекладу.	ПМК	5
Змістовий модуль ІІІ. ОСНОВИ МАЙСТЕРНОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧА		
Особливості художнього перекладу.	ПМК	5
<i>Разом: 26 год.</i>		<i>15 балів</i>

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Вступ до спеціальності «Переклад»» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл.1, табл. 2.

Таблиця 1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць	Загальна кількість балів
1.	Відвідування лекцій	1	14	14
	Відвідування семінарів	1	14	14
2.	Виконання завдання з самостійної роботи	5	3	15
3.	Відповідь на семінарі	10	14	140
4.	Модульна контрольна робота (у т.ч. виконання тестового контролю)	25	3	75
Максимальна кількість балів 258				

Коефіцієнт розрахунку: $258/100=2,58$

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, експрес-контроль.

➤ **Методи письмового контролю:** поточна письмова контрольна, модульна письмова контрольна.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські
оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 74	«задовільно»	ED
75 – 81	«добре»	C
82 – 89	«добре»	B
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 3.

Таблиця 3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентіві, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентіві, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, заняттях, модульну контрольну роботу.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (власна перекладацька креативність тощо).

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ;

- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ завдання для модульних контрольних робіт;
- ✓ дистанційний курс на платформі дистанційного навчання

Університету за адресою:

<http://e-learning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=774> (на момент затвердження програми наповнюється).

X. СПИСОК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

1. Визначення перекладу. Переклад як міжмовна і міжкультурна комунікація.
2. Різноманіття мов. Мови ООН та ЄС. Міжнародні та регіональні мови.
3. Види усного перекладу. Їх характеристика.
4. Види письмового перекладу. Їх коротка характеристика.
5. Особливості художнього перекладу.
6. Автоматизований (комп'ютерний) переклад.
7. Де працюють перекладачі сьогодні?
8. Комунікативна функція перекладу: характеристика.
9. Когнітивна (пізнавальна) функція перекладу: характеристика.
10. Креативна (творча) функція перекладу: характеристика.
11. Перекладознавство – наука про переклад. Його структура і взаємозв'язок з іншими науками.
12. Загальна теорія перекладу: характеристика.
13. Часткові теорії перекладу: характеристика.
14. Стильові теорії перекладу: характеристика.
15. Теорія художнього перекладу. «Культурний поворот» у теорії художнього перекладу.
16. Основи кваліфікації перекладача-практика.
17. Теоретичні погляди на переклад Цицерона й Квінтіліана.
18. Переклади: Біблії: «Септуагінта» (грецькою) та «Вульгата» (латиною).
19. Роджер Бекон, Ніклас фон Віле, Джон Вікліф як теоретики й практики перекладу.
20. Мартін Лютер як перекладач Біблії (1539, 1545). Англійська «Біблія короля Джеймса» 1611 року), польська контрреформаційна «Біблія Леополіта» 1561 р.
21. Етьєн Доле (1509-1546) та його п'ять головних принципів перекладу.
22. Переклад у Європі доби класицизму – «виправлення» оригіналів і «причісування» їх під нові естетичні критерії.
23. Романтизм і повернення до «вірного» перекладу. Гердер, Гете, А.Шлегель Ф.Шлаєрмахер як теоретики й практики перекладу.
24. Польський переклад: А.Міцкевич, Ю.Тувім, С.Баранчак.
25. Російський переклад: Василь Жуковський, Микола Гнєдич (або Гнідич), Валерій Брюсов, Микола Гумільов, Михайло Лозинський, Борис Пастернак.
26. Російське перекладознавство: Корній Чуковський. Боротьба з буквализмом і «вільним» перекладом.
27. Переклади княжої доби на теренах України: сакральна література, світські тексти.
28. Переклади доби бароко на теренах України. Пересопницьке Євангеліє.

І.Величковський.

29. «Енеїда» Котляревського як вільний переспів поеми Вергілія.
30. Переклади українських «романтиків»: П.Гулак-Артемівський, Л.Боровиковський, Є.Гребінка. Проблема «зниження» стилю й фольклоризації перекладів.
31. Т.Шевченко як перекладач псалмів.
32. П.Куліш як перекладач і теоретик перекладу.
33. Культурницька й націєтворча програма українських перекладачів. Валуєвська та Емська заборони, їхня скерованість проти українського перекладу.
34. М.Старицький і його перекладацька діяльність.
35. І.Франко як перекладач.
36. Леся Українка як перекладач.
37. Перекладацький доробок Б.Грінченка і його родини (Марії Загірної, Насті Грінченко).
38. П.Грабовський і В.Самійленко як перекладачі.
39. Переклад і суспільно-політичні процеси початку ХХ ст. «Розстріляне Відродження» і місце перекладу.
40. Українські «неокласики»: М.Зеров, М.Рильський, П.Филипович, М.Драй-Хмара, Ю.Клен.
41. Репресії проти українських перекладачів 1930-х рр. Намагання штучно наблизити українську мову до російської.
42. Перекладацькі проекти 1950-60-х рр. Переклади М.Бажана, В.Мисика, Бориса Тена, Г.Кочура, М.Лукаша.
43. Репресії проти перекладу в 1970-ті рр.
44. Нові обрії українського перекладу після 1991 року. Проблеми, викликані ринковими реаліями.
45. Переклад фразеологізмів - принципи.
46. Основні способи перекладу реалій.
47. Передача чужомовних імен та прізвищ. «Значущі» імена і способи їх відтворення.
48. Багатство мови й стиль перекладача
49. Відтворення в перекладі часової відстані до оригіналу: стратегії перекладача.

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. В.В.Коптілов. Теорія і практика перекладу. Навчальний посібник. Київ: «Юніверс», 2003. – 280 с.
2. Олександр Чередниченко. Про мову і переклад. Київ: «Либідь», 2007. – 248 с.
3. Марина Новикова. Міфи та місія. Київ: «Дух і літера», 2005. – 432 с.
4. Роксолана Зорівчак. «Боліти болем слова нашого». Поради мовознавця. Тернопіль: «Мандрівець», 2008. - 174 с.
5. Максим Стріха. Український художній переклад: між літературою і націєтворенням. Київ: «Факт», 2006. – 344 с.
6. Корней Чуковский. Высокое искусство. Москва: «Советский писатель», 1968. – 384 с. (Книга доступна в інтернеті за адресою: <http://knogosite.ru/62162-vysokoe-iskusstvo-chukovskij-kornej.html>)
7. В.С.Виноградов. Перевод. Общие и лексические вопросы. Москва: «Университет», 2004. – 240 с.
8. Анна Лилова. Введение в общую теорию перевода. Москва: «Высшая школа», 1985. – 256 с.
9. Т.Є.Некряч, В.П.Чала. Через терни до зірок: труднощі перекладу художніх творів. Вінниця: «Нова книга», 2008. – 196 с.